

Јована М. Дељанин¹

Центар за едукацију Мињу

<https://orcid.org/0009-0009-1556-3328>

Јован Р. Јовановић

Шангајски универзитет за међународне студије, Шангај, НР Кина

<https://orcid.org/0009-0001-3478-3977>

ЋИРИЛИЦА У СРПСКОМ КАО СТРАНОМ – НАСТАВНА ПРАКСА

У раду се из теоријске и емпиријске перспективе разматра статус и функционална улога ћириличног писма у настави српског као страног језика (СКС), са посебним освртом на плотодидактичке приступе и изазове који проистичу из специфичне диграфичке природе српског језика. Циљ истраживања јесте да се утврде модели имплементације ћирилице у наставни процес, као и да се детектују кључне когнитивне и лингвистичке потешкоће са којима се страни студенти суочавају током њеног усвајања. Емпиријски део рада заснован је на квалитативној и квантитативној анализи наставних програма специјализованих центара за српски као страни, као и на резултатима анкете спроведене међу предавачима. Добијени резултати указују на доминантну праксу симултаног увођења оба писма већ на почетном супстратном нивоу (A1/A2), што се оправдава прагматичким и комуникативним разлозима, али истовремено генерише специфичне изазове попут интерференције графема, дефицита фонда часова за континуирано увежбавање и снижене мотивације за овладавање писаном ћирилицом. Закључци указују на императив ревидирања постојећих методичких матрица и наставних материјала ради успостављања баланса између непосредних комуникативних потреба студената и очувања културолошке и идентитетске вредности ћириличног писма.

Кључне речи: ћирилица, српски као страни језик, диграфија, методика наставе, интерференција графема, културни идентитет.

1. Увод

Српски језик је један од ретких светских језика² у коме се јавља диграфија – употреба двају писама за један језик. Предавачима српског као страног оваква дихотомна природа писма једнога идиома представља изазов, али и императив у раду јер би требало да своје студенте упознају и подуче како латиничком тако и ћириличком писму и функционално их опишме. Са друге стране, чување ћириличног писма представља и неговање културне баштине овог народа. Оно је нераскидива споја народа, слике и представе о земљи чији се језик учи и изучава са духом традиције, културе и националних вредности. О томе да је ћирилично писмо један савршен и

¹ jovana.d@outlook.com

² Када је у питању синхрона диграфија, ту се убрајају и хинди, синдски језик, канџури и пенџаби. Може се говорити још и о дијахроној (историјској смени писама) и географској диграфији, али за ово истраживање релевантна је само прво поменута.

заокружен систем у ком не постоји гласовна дихотомија, већ сваком знаку одговара по један глас, говорили су многи.³ Уврежен је став професора Вељка Брборића, који на Међународном научном састанку слависта у Вукове дане указује да говорење о ћирилици није њено наметање у корист латинице, већ да би се дало на значају афирмације националног језика и писма јер су оба ова чиниоца идентитетска категорија.⁴

Истог мњења је и академик Иван Клајн (2012: 11-12), који истиче да је матерњи језик део идентитета, и као такав, језик представља одраз културалног аспекта сваког народа, традиције и образовања који треба неговати. Та мисао требало би да буде транспонована и на очување званичног писма у Републици Србији. Када се, такође, говори о неговању језичке лепоте и матерњег језика, не може а да се не примети поражавајућа чињеница о потпуном примату латиничког писма над ћириличким због језика електронских медија и „језичке англуманије” (Прћић, 2004: 560).

Сличне тенденције уочене су и у другим словенским језицима који имају више писама или ортографских норми. Гринберг, на пример, наглашава да писмо није само техничко средство већ и симболички ресурс који учеснике уводи у културни контекст заједнице (Greenberg, 2004: 64). Слично томе, Ковачевић истиче да се ћирилица не сме посматрати као варијанта, већ као конститутивни елемент српског културног идентитета (Ковачевић, 2015: 15-16). Иако природа компјутерског језика јесте таква да изискује употребу латинице, модернизацијом техничких средстава постоји могућност да се ова писма ипак паралелно користе (Јовановић, Грујић, 2014: 415).

Интересовање овог истраживања усмерено је на наставу ћирилице у српском као страном, а паралелна употреба ћирилице и латинице у српском језику отвара бројна питања у методици наставе српског као страног: 1) Које писмо прво увести?, 2) Ако се латиница уводи као прво писмо – када увести ћирилицу?, 3) Како предавати и увежбавати ћирилицу?

До сада се у методичким разматрањима у вези са наставом ћирилице у српском као страном није много говорило иако се већ у првом семестру или на првим часовима, након партија посвећених фонологији и фонетици српског језика у вези са правилном артикулацијом фонема, студенти симултано упознају и са ћириличким писмом. Ипак, треба нагласити да је у појединим радовима истицано како инсистирање на двоазбучју може бити додатно оптерећење за почетнике, јер повећава когнитивно напрезање и успорава процес усвајања језика (Брборић, 2016: 118; Крајишник, Стрижак, 2020: 258).

С обзиром на то да описани ограничен фонд наставних часова често не дозвољава детаљно и дуготрајно увежбавање оба писма унутар учионице, процес потпу-

3 Творац чувених позоришних драма *Пиималион*, *Кандид*, *Ђаволов ученик*, *Човек и најчовек*, Џорџ Бернард Шо (1856–1950), био је одушевљен ћирилицом, залагавши се да се и енглески алфавет упрости по моделу овога писма, те је завештао 367.000 фунти онемо ко поједностави енглеско писмо угледајући се на Вуков модел. Такав подухват, ипак, никоме није пошао за руком. Такође, и немачки офталмолог Вернер Вебер, одбранивши своју докторску дисертацију под називом *Азбуке света*, назвао је ћирилицу одмором за очи јер их најмање умара. Ћирилицу је према том критеријуму прогласио првом азбуком света.

4 Округли сто „Употреба ћирилице у јавном простору” одржан је на Филолошком факултету у Београду 12. 9. 2019. године у оквиру 49. Међународног научног састанка слависта у Вукове дане у организацији Министарства културе и информисања.

ног овладавања ћирилицом у великој мери се преноси на домен самосталног рада. У том контексту, кључни фактор успеха постаје управо мотивација и аутономија ученика (Benson, 2001: 47). Развијање ове врсте самосталности подразумева способност студената за критичку рефлексију, доношење одлука и потпуно независно деловање у процесу усвајања новог језичког система изван формалног образовног оквира (Little, 1991: 4).

Иако је ћирилица уставом дефинисана као званично писмо српског језика, у пракси је латиница веома заступљена у јавном и медијском простору (Бугарски, 2010: 133). Осим тога, латиница графички ближа већини светских писама, те почетници лакше савладавају прве кораке у писању и читању када им се као прво писмо уведе латиница (Брборић, 2016: 117; Крајишник, Стрижак, 2020: 255).

Овладавање латиничким и ћириличким писмом је, свакако, један од првих изазова у организацији лекторског часа, који је основни тип часа у настави страног језика и који подразумева комбинацију свих типова часова, како се детерминишу у дидактици (Крајишник, 2016: 12). У литератури о методици наставе српског као страног језика постоји само један рад посвећен ћирилици у српском као страном: *Ћирилично писмо и његове типографске варијанте у настави српског као страног језика*. Осим у том раду, Александар Новаковић се питањем ћирилице у српском као страном бави и у раду *Најчешће недоумице предавача у вези са предавањем српског као страног језика* позива на испитни практикум Весне Крајишник и Небојше Маринковића *Тешкови за полажање српског као страног језика* (Крајишник, Маринковић, 2009: 5-8), напомињући да се познавање ћирилице очекује на нивоу А1. Истиче да странци лако савладавају ћирилицу, уз честе грешке у мешању латиничких и ћириличких графема. Препоручује се свакодневно увежбавање диктатима и преписивањем. На средњем и напредном нивоу ученици користе ћирилицу без проблема (Новаковић, 2022: 133). А. Новаковић посебно наглашава да је савладавање ћириличног писма од посебне важности за странце како би се боље снашли у новој друштвеној средини, али и у успостављању и разумевању писане комуникације са српским домицилним становништвом (Новаковић, 2024: 398). У складу са наведеном проблематиком, дефинишући предмет и циљ истраживања, одређују се наредни кораци, тј. истраживачки задаци: 1) утврдити временски оквир упознавања страних студената са ћирилицом, 2) представити и објаснити потешкоће у вези са усвајањем овога писма, 3) понудити информације које би биле релевантне науци и будућим предавачима како би се овај процес олакшао и 4) представити статус ћириличног писма у настави српског као страног. Рад се темељи на методи упитника са техником анализе добијених података на основу достављених узорака. Сведочећи многобројним недоумицама предавача српског као страног по питању ћириличног писма, спроведена је анкета. Њени циљеви су следећи:

- 1) проверити да ли предавачи у пракси предају ћирилицу сходно описима језичких нивоа српског као страног;
- 2) испитати које недоумице имају предавачи о питању ћирилице у српском као страном.

Сходно овим циљевима, сачињена је онлајн-анкета у програму *Гуил* форме,

која је дистрибуирана предавачима путем друштвених мрежа и прикупљено је 58 одговора, који су веома драгоцени за науку, боље разумевање потешкоћа у вези са типографијом и усвајањем писама у српском као страном. Анкета се састоји од девет питања и анонимног је карактера.

2. Заступљеност ћирилице у центрима за српски као страни

Место ћирилице у српском као страном анализирано је увидом у опис језичких нивоа центара за српски језик као страни на универзитетима у Београду, Новом Саду и Нишу. Званични сајтови центара у Београду и Новом Саду пружају описе језичких нивоа, док подаци за Ниш нису доступни. Положај ћирилице разматра се на основу података из центара за српски као страни језик при универзитетима у Београду и Новом Саду.

2.1. Центар за српски као страни језик на Универзитету у Београду

Центар за српски као страни језик на Универзитету у Београду на почетној страници своје интернет презентације⁵ нуди детаљну класификацију градива за које се очекује да буде усвојено на сваком од нивоа.

Познавање ћириличног писма очекује се на нивоу А1 и полазник треба да уме да се служи и једним и другим писмом тако да уме да прочита текст писан штампаном латиницом и ћирилицом и да га препише са једног писма на друго. Као што се види из описа, истакнуто је како се на овом нивоу очекује познавање само штампане ћирилице. Познавање писане ћирилице очекује се на нивоу Б2, као што се и наводи у програму Центра за српски као страни језик, где се јасно истиче да студент на овом нивоу треба да пише писаним словима оба писма.

2.2. Центар за српски језик као страни на Универзитету у Новом Саду

На интернет презентацији ове институције⁶ налазе се описи нивоа од А1 до Ц1 у оквиру одељка Програми центра. Већ на нивоу А1 се као једна од компетенција потребних за овај ниво наводи познавање ћириличног писма. Међутим, овде се не прецизира да ли је реч о писаним или штампаним словима или пак обе варијанте. Ово је и једини ниво у коме се као компетенција помиње познавање ћирилице.

Закључује се да се у програмима обе ове институције предвиђа познавање ћириличног писма већ на нивоу А1, с тим да програм Центра за српски као страни језик на Универзитету у Београду прави разлику између штампане ћирилице, чије познавање предвиђа на нивоу А1, док владање писаном ћирилицом оставља за ниво Б2.

3. Утицај матерњег писма полазника на модел наставе

Приликом имплементације ћирилице у настави СКС, кључна глотодидактичка варијабла јесте матерње писмо полазника, односно питање да ли се нови језик усваја преко већ познатог или потпуно новог писма. Резултати анкете показују да

5 <http://www.learnserbian.fil.bg.ac.rs>, приступљено: 17. 8. 2025.

6 <http://www.srpski-strani.com>, приступљено: 23. 8. 2025.

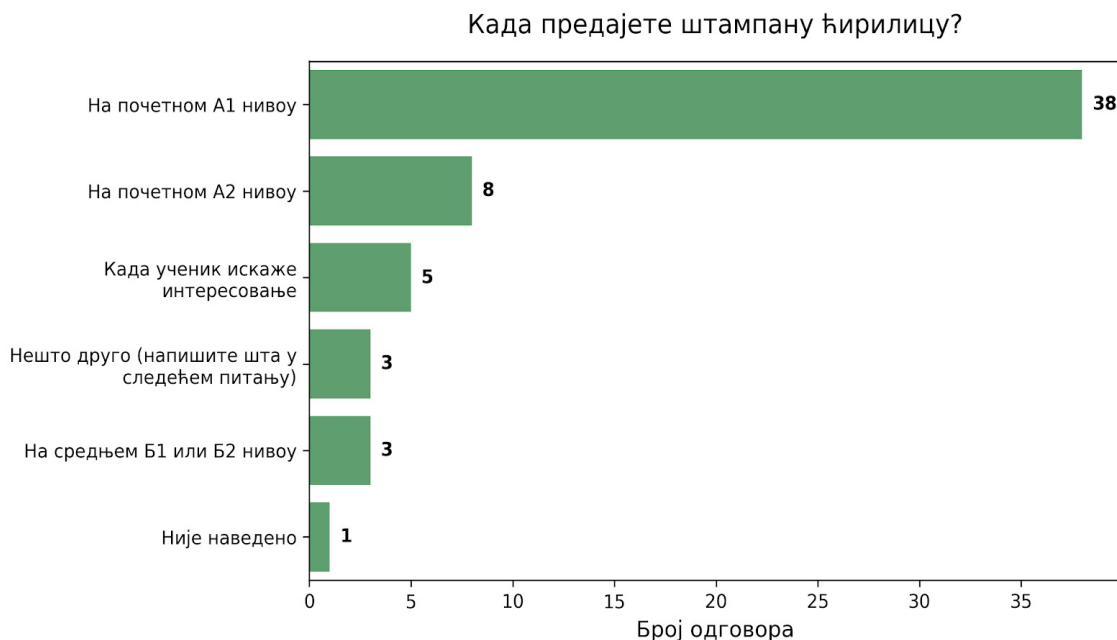
предавачи у пракси праве оштру разлику између словенских полазника (првенствено Руса) и несловенских говорника. Код полазника којима је ћирилица примарно писмо (руски говорници), наставна пракса се мења у корист увођења ћирилице као првог писма. Предавачи истичу да код њих нема когнитивног оптерећења при декодирању знакова, али и критикују тренутне уџбенике, што потврђује коментар из анкете:

„Када предајем Русима, чини се да ћирилице има премало у уџбеницима... већини је лакше да користимо ћирилицу док не науче основне ствари.”

Насупрот томе, код студената из нећириличких средина симултано увођење тешког граматичког система и новог писма изазива превелико когнитивно напрезање. Из тог разлога, предавачи често одлажу увођење ћирилице како би олакшали почетне кораке:

„Већини несловенских ученика је српски језик престрашан и, по мом мишљењу, боље је дати им мало времена да савладају основе српског језика уз латинично писмо, па онда тек да уче и уз ћирилицу...”

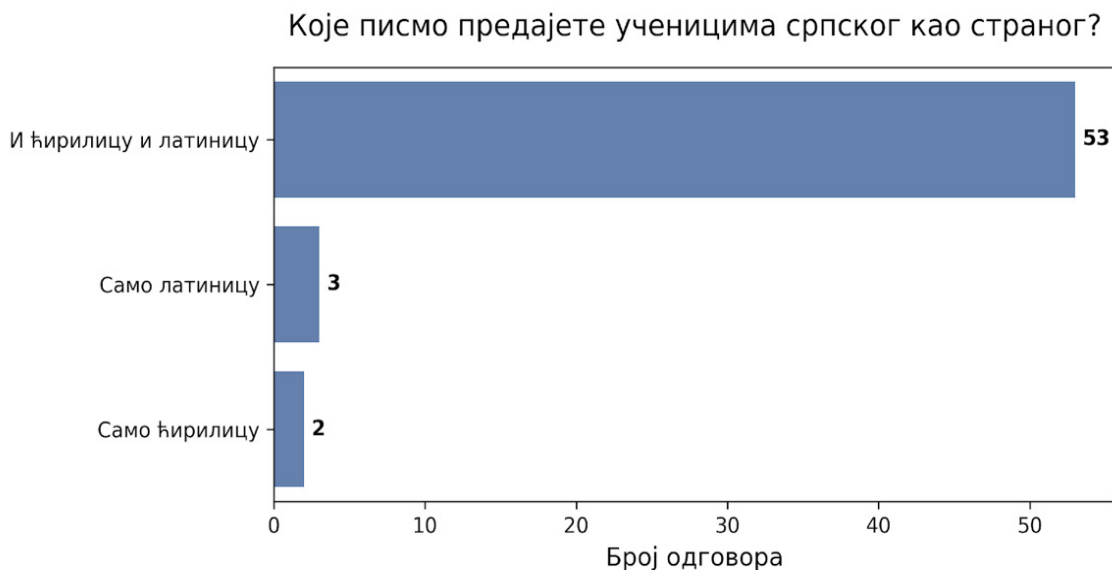
Ови резултати показују да наставна пракса не подржава универзални модел, већ захтева селективан приступ: док се за несловенске говорнике сукцесивни модел (прво латиница, па ћирилица) правда психолошким олакшавањем, за говорнике којима је ћирилица матерње писмо њу можемо увести пре латинице.

Графикон 1. Заступљеност исказа у настави српског као страног језика (укупан број узорака: N=58)

Квантитативна анализа првог сегмента истраживања недвосмислено потврђује да је синхрона диграфија доминантна образовна стварност у настави српског

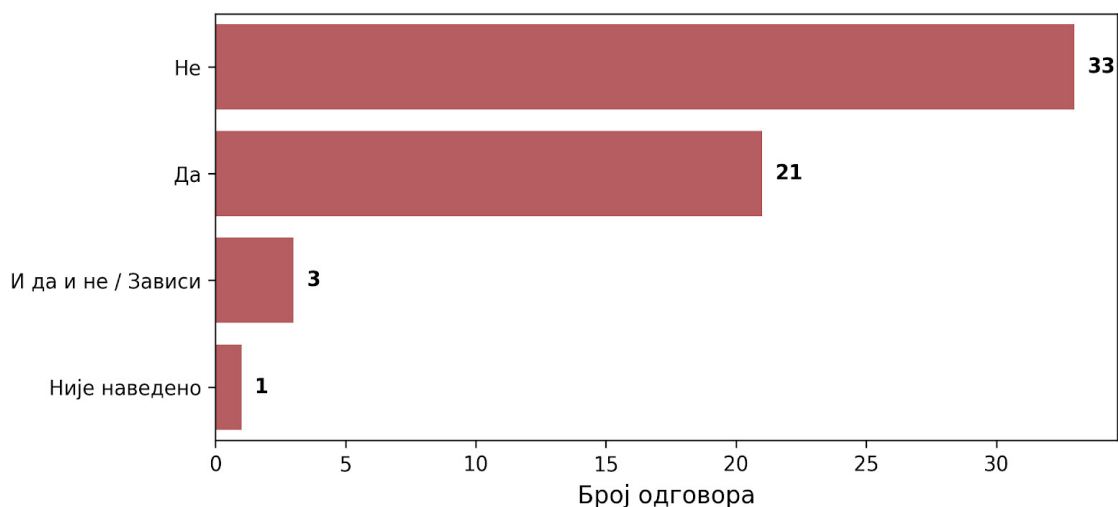
као страног језика. Чак 91,4% испитаника (53 предавача) у својој свакодневној пракси симултано имплементира и ћирилично и латиничко писмо. Насупрот томе, занемарљиво мали део узорка чине предавачи који се опредељују искључиво за једно писмо (3 испитаника предају само латиницу, док 2 предају само ћирилицу). Овакав резултат емпиријски подржава савремене социолингвистичке ставове о потреби оспособљавања страних студената за функционално деловање у амбијенту српске језичке заједнице, у којој су, упркос уставним одредбама, оба писма у активној јавној употреби (Бугарски, 2010: 133).

Графикон 2. Хронолошки редослед и нивои увођења штампане ћирилице

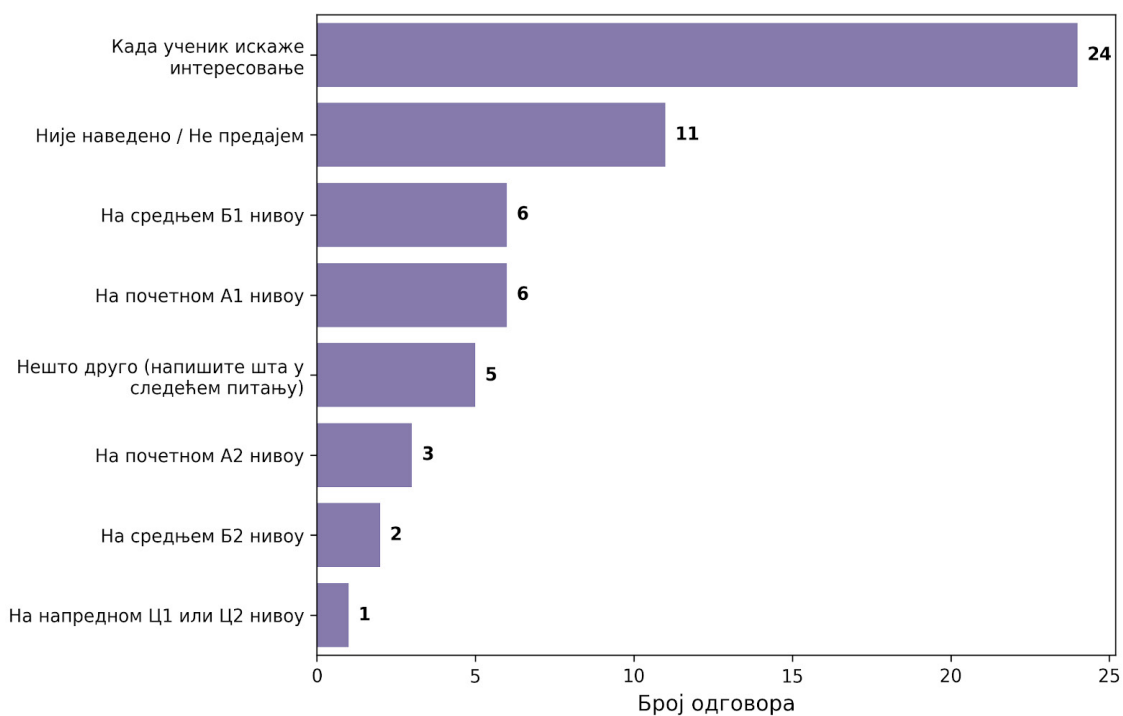
Када је у питању темпорална дистрибуција увођења штампаног ћириличног писма, резултати показују да већина предавача (65,5%, односно 38 испитаника) бира сам почетак учења – почетни А1 ниво – као полазну тачку. Збирно гледано, преко 79% наставника штампану ћирилицу уводи већ током почетне фазе (на нивима А1 и А2). Оваква дидактичка стратегија се у квалитативним образложењима испитаника најчешће правда прагматичним и комуникативним разлозима: страни студенти већ на првим корацима морају развити базичну писменост како би успешно декодирали уличне натписе, информационе табле и аутентичне дигиталне текстове са којима се сусрећу ван учионице.

Да ли предајете писану ћирилицу?

Графикон 3. Заступљеност писане (курзивне) ћирилице у наставном процесу

Када предајете писану ћирилицу?

Графикон 4. Нивои и модалитети имплементације писане ћирилице

Резултати приказани на Графикону 4 додатно расветљавају специфичан статус писане ћирилице, показујући да је њена обрада изразито флексибилна и вођена принципом децентрализације наставног процеса. Највећи удео унутар групе која обрађује ово писмо (41,4%, односно 24 одговора) чине предавачи који писану ћири-

лицу уводе искључиво онда када сам ученик за то искаже изричито интересовање. Уместо фиксног и курикуларно строго дефинисаног увођења курзива, он се у савременој пракси третира као факултативни, персонализовани елемент наставе. На овом месту отвара се јасан простор за имплементацију савремених теорија о аутономији ученика (Benson, 2001: 47; Little, 1991: 4), где унутрашња мотивација и индивидуални циљеви страног студента постају примарни покретач за овладавање овим сложенијим графичким подсистемом.

Ово указује да је неким наставницима веома битно да ћирилично штампано писмо уведу већ на самом почетку, док пак други, ослушкујући своје ученике, којима је ова језичка и ортографска партија компликованија од латинице, стављају овај сегмент као изазов којим се баве касније или на средњем или на следећем језичком нивоу. Занимљиви су били и коментари како је учење ћирилице условљено интересовањем самих ученика који желе што пре да стекну вештине писања и читања овога писма, те се сматра како је ниво А1.2 прави тренутак за њено увођење.

Уколико се разматрају изазови приликом предавања ћирилице, највише пажње усмерено је на сам део лекторског часа у ком се она и презентује полазницима. Наставни кадар у анкетном листу истиче да писање појединих ћириличких графема ученицима ствара потешкоће, као и коришћење латиничких графема уместо ћириличких и обрнуто. Са друге стране, битна компонента усвајања градива јесте и само залагање и труд полазника, односно ученика, да се градиво увежбава и након часова, па се у вези са тим истичу евиденције наставника које се односе на недовољно издвојеног времена након часова вежби или предавања које би се посветило додатним вежбама писања или пак читања, као и недостатак труда и мотивације.

Као посебан куриозитет издваја се и коментар који се односи на потез руке, тј. начин писања ћириличких графема. Мањкавост уџбеника и радних свезака српског као страног јесте то што ни у једном не постоје цртеж, графички приказ или сликовита инструкција како писати ове графеме. Када их једном лектор напише на часу, што је истовремено и једини модел доброга рукописа, углавном се заборавља на овај сегмент, услед обимности градива и економичности времена на часу, те се студентима не оставља простор да у слободно време вежбају писање користећи уџбеник.

Да би се боље разумела тематика и срж проблема, у току вишегодишње наставне праксе критички су се сагледавали најкоришћенији уџбеници⁷ у подучавању српског као страног. Увођење ћирилице није у свим уједначено, нити се оно налази на самим почецима уџбеника. У *Научимо српски 1*, у издању Филозофског факултета у Новом Саду у оквиру Центра за српски као страни, студенти се упознају са ћириличким писмом на почетку, али не постоји довољан број вежбања у вези са тим. Дат

7 Бјелаковић, Војновић (2014): Бјелаковић, Исидора, Војновић, Јелена. *Научимо српски 1 – уџбеник са вежбањима за српски језик као страни*. Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за српски језик и лингвистику.

Институт за стране језике (2014): Група аутора. *Реч по реч – српски језик за странце (почетни курс)*. Београд: Институт за стране језике

Милићевић-Добромиров (2019): Милићевић-Добромиров, Наташа. *Учимо српски 1 – српски језик за странце (А1–А2)*. Нови Сад: Азбукум – Центар за српски језик и културу.

Шапић (2016): Шапић, Јулија. *Говори српски да те цео свет разуме – уџбеник српског језика за странце (А1–А2)*. Београд: Едука.

је табеларни преглед штампаних графема и једна кратка вежба помоћу које студенти могу да утврде колико су визуелно запамтили писање овога писма. Потом у уџбенику *Учимо српски 1* у издању Азбукума не налази се никаква информација о писмима на почетку, већ је ћирилица дата на крају уџбеника. У уџбенику *Реч њо реч* у издању Института за стране језике у Београду примећује се мало другачији приступ, али опет недовољно посвећен овом делу језичке писмености. Упоредо су представљена оба писма српског језика са примерима и једним вежбањем, а кроз лекције се ћирилица уводи кроз групе слова. Занимљиво је да се у уџбенику *Говори српски да ти цео свет* разуме Јулије Л. Шапић ћирилица обрађује у почетку на комплекснији начин. Све то указује да лектор и даље мора самостално да осмисли квалитетан ток часа у вези са овим делом језика, састави погодне вежбе и прати и оцењује израду домаћих задатака. Паралелно томе, када је у питању настава на даљину потез руке није толико аутентичан колико у реалном времену и простору, те би о овим партијама и те како требало разговарати са литературом и налазити добра решења на који начин би се ово писмо уводило и увежбавало.

Из друге перспективе, анализа наставних пракси коју је спровео А. Новаковић показује да је у почетној фази наставе српског као страног језика доминантно заступљена штампана ћирилица, и то у 87% испитаних случајева (Новаковић, 2024: 394). Аутор указује да се писана ћирилица у наставној пракси уводи знатно ређе и углавном на вишим нивоима учења, што одражава преовлађујућу тенденцију да се приоритет даје функционалној писмености и лакшем усвајању графема. Оваква пракса показује да у савременој настави српског као страног језика и даље преовлађује оријентација ка штампаној варијанти ћирилице, нарочито на почетним нивоима учења.

Посебно питање односило се и на писану ћирилицу будући да су аутори желели да знају да ли наставници уводе ове графеме и који је то временски оквир језичког курса када би било најподесније представити их студентима. Од укупног броја испитаних наставника српског као страног, 42,1% одговорило је позитивно, док је 63,2% испитаника дало негативан одговор у вези са упознавањем полазника са писаном ћирилицом.⁸ Верује се да оваква слика одговара и опису центара о усвајању писане ћирилице на нивоу Б2, али можда и недостатак мотивације студената услед потешкоћа приликом усвајања штампаних графема ћириличног писма. У складу са тим, када је реч о временском одређењу учења писања писане ћирилице, овде се бележи 10 учесника мање него у претходним питањима, те се комплетна слика могла формирати на основу 47 испитаника. Већина наставника одговорила је да писане графеме ћирилице уводи онда када ученик искаже интересовање, што показује да је у овом сегменту битан фактор и заинтересованост студената, те је онда њоме ова језичка партија углавном и условљена. Мали број предавача (12,8%) уводи писану ћирилицу на почетном нивоу, на следећем илити А2 6,4%, на Б1 се поново јавља исти број као на почетном нивоу, на нивоу Б2 је 4,3%, док се за ниво Ц1 и Ц2 одлучио 2,1% предавача. У зависности од ситуације, временског ограничења на часу и слободног времена које некада остане иза вежбања, потреба или сусретања са овим писмом одређени број предавача (10,6%) опредељује се за одговор који подразумева да се ово

8 Неколико испитаника је означило оба одговора и зато у збиру имамо резултат већи од 100%.

писмо усваја, али не зна се тачно у ком временском моменту на скали језичких нивоа. Да би се оваква слика додатно разјаснила и потпомогла науци или неким будућим истраживачима на ову или сличну тему, могу се анализирати и коментари наставника у вези са (не)предавањем писане ћирилице. Поједини је не предају или не обраћају пажњу на њу јер неки студенти не уче или не савладају ваљано ни штампана слова ћирилице. Неки сматрају да је штампана ћирилица и довољна за потребе студената. Потом, ту је и компјутерски језик, који не захтева писани облик нити ћирилице нити латинице, те наставници сматрају да не постоји прека потреба за додатним напором да се учи писана ћирилица. Неки предавачи нису ни стизали до виших и захтевнијих нивоа када се говори о српском као страном, па нису могли ни да коментаришу овакву ситуацију. Као потешкоћу треба издвојити и чињеницу да се већина часова одвија на даљину, путем рачунара, те је и веома изазовно ваљано испредавати овај сегмент правописа.⁹

Може се закључити да писана ћирилица, из поменутих разлога, није популарна за усвајање, учење и вежбање. Услед и саме компјутеризације језика на друштвеним мрежама, страни полазници немају велику потребу за блиским контактом са овим писаним идиомом. Пожељно је да овладају и писаном ћирилицом, али су услови и резултати у пракси углавном другачији и на њих наставник не може много директно да делује. Са друге стране, уколико би се посматрало на ширем плану, рано упознавање са оба писма доприноси бољој графичкој свести код изучавалаца иако првобитно повећава когнитивно оптерећење (Крајишник, Стрижак, 2020).

5. Закључне напомене

Питање статуса ћирилице и латинице у настави српског као страног језика представља једно од кључних и истовремено осетљивих места у методици наставе. На основу добијених резултата анкете, може се закључити да чак 91,4% анкетираних предавача српског као страног језика истовремено у настави користи и ћирилицу и латиницу. Овај податак указује на чињеницу да предавачи препознају двојност српског писма као реалност са којом се студенти нужно морају упознати. Истовремено, ово решење је и методички оправдано, јер омогућава студентима да од самог почетка буду у контакту са оба писма, што им касније олакшава читање аутентичних текстова и сналажење у свакодневном животу (Брборић, 2016: 118).

Закључно, на основу резултата анкете може се констатовати да наставници српског као страног језика у великој мери прилагођавају наставу реалној социолингвистичкој ситуацији у Србији. Иако се могу уочити различите стратегије, доминира уверење да је двоазбучност предуслов за функционалну комуникативну компетенцију. Увођење оба писма у наставу има не само практичну већ и културну функцију, јер студентима омогућава целовитије разумевање српског језика и културе.

С тим у вези, битно је истаћи и да резултати истраживања потврђују како ћирилица у настави српског као страног језика нема само функционалну већ и важну културну и идентитетску улогу, јер представља значајан елемент језичког и културног наслеђа. Стога, овај типографски вид српског језика представља истовремени

⁹ Интересантно је поменути да су углавном руски говорници који уче српски као страни језик расположени да овладају и овом вештином будући да им је ћирилично писмо блиско и лако за писање.

императив и изазов којим би се свакако требало и даље бавити у научном погледу и када је настава српског као страног језика у питању.

Ций̄ирана лий̄ерай̄ура

- Benson, Phil (2001). *Teaching and Researching Autonomy in Language Learning*. London: Longman. <https://doi.org/10.4324/9781315833767>
- Брборић, Вељко (2008). *Српски језик у конјакту са другим језицима*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Брборић, Вељко (2016). Настава правописа српског језика за странце. *Српски као страни у наставној теорији и пракси III*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 115–125.
- Бугарски, Ранко (2010). *Језик у друштву*. Београд: Чигоја штампа.
- Greenberg, Robert. *Language and Identity in the Balkans*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/0199258155.001.0001>
- Јовановић, Јован, Грујић, Тамара (2014). *Најфреквенције сустандардне језичке форме електронских медија и друштвених мрежа*. Интернационална научна конференција Методички дани, Компетенције васпитача за друштво знања, Зборник радова, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, 414–422.
- Клајн, Иван (2012). *Буђење језика*. Београд: Прометеј.
- Ковачевић, Милош (2015). *Српски језик и ћирилица*. Београд: Филип Вишњић.
- Крајишник, Весна (2016). Нека питања из методика наставе српског као страног језика. *Српски као страни у наставној теорији и пракси III*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, стр. 7–26.
- Крајишник, Весна, Маринковић, Небојша (2009). *Тестови за полагање српског као страног језика*. Београд: Филолошки факултет.
- Крајишник, Весна, Стрижак, Никица (2020). (Не)функционалан приступ настави српског као нематерњег језика. *Српски као страни у наставној теорији и пракси IV*. Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, стр. 253–266.
- Little, David (1991). *Learner Autonomy*. Dublin: Authentik.
- Новаковић, Александар (2022). Најчешће недоумице предавача у вези са наставом српског као страног језика. *Филолози*, 25, 115–142. <https://doi.org/10.21618/fil2225115n>
- Новаковић, Александар (2024). Ћириличко писмо и његове типографске варијанте у настави српског као страног језика. *Наслеђе: тематски број часописа посвећен српским језицима под насловом „Српска 21. века: наслеђе и континуитет”*, Јелена Петковић и Милка Николић (ур.), 57, 385–401. <https://doi.org/10.46793/NasKg2457.385N>
- Прћић, Твртко (2004). О англицизмима из четири различита али међусобно повезана угла. *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику*, 47, 113–129.

Jovana Deljanin
Jovan Jovanović

THE CYRILLIC SCRIPT IN SERBIAN AS A FOREIGN LANGUAGE – TEACHING PRACTICE

Summary

Abstract: This paper examines the status and functional role of the Cyrillic script in teaching Serbian as a Foreign Language (SFL) from both theoretical and empirical perspectives, with a particular focus on glottodidactic approaches and challenges arising from the specific digraphic nature of the Serbian language. The aim of the research is to determine the models of Cyrillic implementation within the instructional process and to detect the key cognitive and linguistic difficulties foreign students encounter during its acquisition. The empirical component of the study is based on a qualitative and quantitative analysis of curricula from specialized SFL centers, alongside data obtained from a survey conducted among instructors. The findings indicate a dominant practice of simultaneously introducing both scripts at the initial, threshold levels (A1/A2). While this approach is justified by pragmatic and communicative reasons, it concurrently generates specific challenges such as graphemic interference, a deficit in contact hours required for sustained practice, and diminished learner motivation regarding written Cyrillic. The conclusions emphasize the imperative to revise existing methodological frameworks and instructional materials in order to balance students' immediate communicative needs with the preservation of the cultural and identity-related value of the Cyrillic script.

Keywords: Cyrillic script, Serbian as a foreign language, digraphia, teaching methodology, graphemic interference, cultural identity